

Published on www.bilvavi.net

[Home](#) > ספר ליקוטי מוהרן 001 תורה א

ספר ליקוטי מוהרן 001 תורה א

אשרי תמימי דרך ההולכים בתורת ה', ברור הדבר שהתורה הראשונה היא כוללת בתוכה את כל שאר החלקים שיתבררו לאחר מכן, כי בראשית גנוז הכל, כמו שבתורה ב"בראשית" ובנקודה שבתוך הבראשית - שם גנוז הכל, כך בכל דבר - זה אינו במקרה, אלא בעצם. והראשית חובקת בתוכה את הכל.

אם כן תורה הראשונה "אשרי תמימי דרך ההולכים בתורת ה'", תורת ה' - בכללות כל דבר נחלק לשלושה חלקים. הוא נחלק לחלק העליון שנקרא ראש, לחלק האמצעי שנקרא גוף הוא גוויה, ולחלק התחתון שנקרא רגליים ובלשון חז"ל - מבטן ולמטה, מטבורו ולמטה. ומצד כך, גם התורה הקדושה, זאת התורה בבחינת 'ספר תולדות אדם' צורת אדם, נחלקת לשלושה חלקים - החלק העליון שבתורה בבחינת מוחין, 'אורייתא מחכמה נפקת', זה ההשכלה שבתורה - ראש. החלק האמצעי שבתורה בבחינת 'הן הם גופי תורה', החלק השלישי שבתורה - בבחינת 'רגליה של תורה' רגליה - בבחינת דרכיה של תורה, 'דרכיה דרכי נעם' 'כך היא דרכה של תורה' וכן על זה הדרך. לפי זה מה שנאמר כאן בפסוק (תהילים, קיט) 'אשרי תמימי דרך ההולכים בתורת ה'', כללות התורה כולה נקראת תמימה 'תורת ה' תמימה', אבל הפסוק כאן לא מדבר בכללות של מה שהתורה נקראת תמימה אלא אשרי תמימי דרך ההולכים בתורת ה'', כלומר היחס כאן 'ההולכים בתורת ה' זה בבחינת הם דבקים במדרגת ההליכה של הדברי תורה, בבחינת דרכיה של תורה, וזה תמימות ששייכת לדרך, לא תמימות בעצם, אלא תמימות ששייכת לדרך, ולכן כל התורה שתבאר מכאן ואילך כשידוע מאוד עיקרה ויסודה היא מדרגת התמימות בבחינת חכם ותם, בבחינת תם שלמעלה מן החכם, אבל לא עסקינן כאן בעצמות מהות התמימות כתמימות לעצמה, אלא ביחס שהוזכר שהתמימות היא דרך של הדבר - אשרי תמימי דרך ההולכים בתורת ה', ביחס להליכה שבדבר, ולכן הגדרת הדבר - שכל מה שמתבאר בתורת ליקוטי מוהר"ן שיש כח של תמימות - עיקר ויסוד גילוי התמימות היא שהדרך להשיג כל דבר הוא על ידי התמימות, בבחינת "החכמה מאין תמצא", "נחל נובע מקור חכמה", "מים עמוקים בלב איש" - "נחל נובע מקור חכמה", אז נחל נובע מקור חכמה, כלומר, הוא נובע מה'אין תמצא'.

איך דבקים באין? יש כמה וכמה דרכים בדברי רבותינו איך דבקים באין שמכוחו משיגים את החכמה, והדרך שמתבאר בספר הזה מבאר איך דרך התמימות מגיעים לאין, בתורת ליקוטי מוהר"ן מתבאר שהתמימות היא הדרך של הדביקות באין, ובעומק, זאת דרך להשיג את החכמה, כלומר, מכח כך שהאדם נעשה אין הוא נעשה "נחל נובע מקור חכמה" ועל ידי כן הוא מרבה חכמה מכח התמימות, ולכן חוזרים ומדגישים אם כן, "אשרי תמימי דרך ההולכים בתורת ה'" זה שורש לכל התורה כולה שתבאר כאן בספר הזה והשורש שלו הוא תמימות, ותמימות בבחינת דרכיה של תורה, "אשרי תמימי דרך ההולכים בתורת ה'", אבל אין עיקר הספר עוסק בעצמות מהות התמימות כתכלית לעצמה.

דע כי על ידי התורה נתקבלים כל התפילות והבקשות, איזה תורה? "אשרי תמימי דרך ההולכים בתורת ה'" בבחינת תורת ה' שהיא תמימה בדרך ההולכים בה, על ידי התורה הזו נתקבלים כל התפילות והבקשות, כמו שיזכר להלן את הפסוק שנאמר "אשר לקחתי מיד האמורי בחרבי ובקשתי" בצלותי ובבעותי (תרגום אונקלוס) יש לשון של תפילה ויש לשון של בקשה, בלשון קצרה מאוד - התפילה זה מלשון ויפלל, לשון של מלחמה, ועל ידי כן הוא גם מגיע לדבקות "נפתולי אלהים נפתלתי" - צמיד פתיל, בקשה עניינה מלשון שהוא מתקש בדבר, הוא מפציר בדבר, באותו שורש בקצרה ממש יש קש, קשת, קשקשת כמו שמבואר בדברי רבותינו, בבחינת קשת - דבר המוקש לי, ועיקר הבקשה היא "אותה אבקש" להיות מוקש אליו יתברך שמו. **שאנו מבקשים ומתפללים, והחן והחשיבות של ישראל נתעלה ונתרומם בפני כל מי שצריכין,**

הן ברוחני הן בגשמי להבין ברור, כל התורה הזו בעיקרה עוסקת בסוגיה הנקראת חן, נחזור ונדגיש, זה ברור הדבר שהתורה הראשונה היא שורש לכל שאר התורות, ולפיכך – כל יסוד שאר התורות בנוי על היסוד שיתבאר כאן שסוגייתנו היא חן, ולא במקרה הוא הדבר שהתורה הראשונה עוסקת במדרגת החן, בביאור מהות בחינת החן, כי זה השורש להכל, הדבר ברור ופשוט ששמו נחמן – נו"ן חי"ת, זה אותיות חן מן, מן – העלאת מים נוקבין, ולכן תחילת הספר עוסק, רבי מאיר בדיק בשמא, כי השם הוא שורש המהות ושמו של אדם זה אותיות שמושרשים בתורה והן חלקו שלו בתורה, חלקו שלו בתורה – שתי האותיות הראשונות הן נח חן, עכשיו הוא מתחיל במדרגת חן ולהלן יהפוך את זה לנח ולנחת, אבל מכל מקום זה ברור – כל הספר נבנה על שמו, שתי אותיות ראשונות שבשמו זה חן. אבל הזכרנו – חן מן, עולה מתתא לעילא, זה מה שנתבאר כאן – כי על ידי התורה נתקבלים כל התפילות והבקשות, מהי קבלת התפילות והבקשות? תפילות שאינן מתקבלות הגדרתן כמו שאומר הבעל שם כידוע נשארים למטה, אבל תפילה שנתקבלה, כלומר, היא עלתה לשורשה. ועל ידי התורה נעשה עלייה של מים נוקבין של התפילה ועולה מתתא לעילא, אם כן – זה השם נחמן, הגדרת הדבר, חן מן, ובדיק זה הלשון 'החן והחשיבות של ישראל נתעלה ונתרומם בפני כל מי שצריכים, הן ברוחני הן בגשמי', בפרטות יותר הוא מזכיר כאן שני דברים – חן וחשיבות, הנקודה הזאת תתבאר להלן, אבל בקצרה ממש, כל חשיבות, חשב זה גימטריא של 'יש', זה היש המציאות הברור, החן זה ההעלאה, כמו שהוזכר, מעלים את החן ואת החשיבות של ישראל, ישראל בבחינת 'יש רל"א' הם היש, זה החשיבות של ישראל, ויש את החן שבישראל, שזה מה שחל על גביהם, החשיבות של ישראל זה עצם הווייתם, זה היש שבהם, והחן זה מה שיש להם חן, לא כחל ולא שרק ויעלת חן, הדבר מעלה חן, אז הגדרת הדבר הוא, חן זה דבר שמתווסף לו, זה שנאמר 'ויעלת חן' יעלת חן זה מעלה חן, זה לא עצם עצמותו – זה מה שהוא מעלה. אבל מכל מקום אם כן, 'החן והחשיבות של ישראל נתעלה ונתרומם בפני כל מי שצריכים, הן ברוחני הן בגשמיות, כי עכשיו בעוונותינו הרבים חן וחשיבות האמיתי של ישראל נפל, כלומר, היש שבהם נפל והחן שבבחינת כוחם של ישראל שמתגלה בהם מציאות של חן, זה מסתלק מהם, באיזה אופן? כי עכשיו עיקר החשיבות והחן הוא אצלם, כלומר, בעוונותינו הרבים חן וחשיבות האמיתי של ישראל נפל, ועיקר החשיבות והחן הוא אצלם, הגדרת הדבר, מהו חן שנמצא אצלם? שורש החן שנמצא אצלם הוא נקרא חנופה, החן הופך להיות חנופה, הוא מראה לו שיש לו חן אבל אליבא דאמת אין לו חן, זה נקרא חנופה. בדקות חנופה היא בבחינת גילוי הדבר שצורת הדבר הוא חנף, זה מלשון או חנף ח-נפל נוטריקון חנף חן נפל, או מלשון חנופה חן ניאוף בבחינה שהוא יזכיר מיד להלן, מה שבבחינת התורה קדושה שהיא אשת חיל ויעלת חן המעלה חן על לומדיה, התורה נקראת איילת אהבים ויעלת חן בבחינה שהיא אשת חיל שמעלה חן, זהו הגדרת הדבר מצד הקדושה. וכשם שיש אשה דקדושה כך יש אשה דקלקול, הרי על זה בנוי ספר משלי, על אשה טובה ואשה רעה, והאשה רעה הופכת להיות חנופה – חן ניאוף. אם כן מה שנמצא אצל ישראל מדריגתם בבחינת חן דקדושה היא יעלת חן, הווייתם הוא חן דקדושה. חן שמתגלה אצל אומות העולם הוא בבחינת חנופה כמו שהוזכר. ואם כן **אבל על ידי התורה נתעלה החן והחשיבות של ישראל, כי התורה נקראת איילת אהבים ויעלת חן**, מה כוונה יעלת חן? אומרת הגמרא בעירובין 'שמעלה חן על לומדיה', ועל ידי זה נתקבלים כל התפילות והבקשות, כמו שחידדנו – ישראל הם החשיבות, הם היש, זה ישראל יש רל"א, חן – מעלה חן על לומדיה, עיקר החן שהיא מעלה על לומדיה ועל ידי זה מתקבלים כל התפילות והבקשות, ברור הדבר – תורת הנסתר כידוע נקראת תורת הח"ן – חכמת נסתר, ועיקר מה שהתורה מעלה מציאות של חן על לומדיה, זה בבחינת ויעלת חן, מי שעוסק בסתרי תורה, בפנימיות התורה, חכמת הנסתר, היא היא זו שמעלה מציאות של חן על לומדיה, ועל ידי שהוא מצטרפת למציאות התפילה, על ידי זה מתקבלים כל התפילות והבקשות, נראה את זה בעז"ה להלן, איזה מדריגה של תפילה בעיקר מתעלה? מדרגה הנקראת תחנונים, כל תחנונים, יבואר להלן שזה הופך להיות מחן – נח – נחת, נחת זה אותיות תחנ – תחנונים. ובעומק נחמד פעם נוספת – מה זה יעלת חן? איך התורה מעלה חן על לומדיה? כל ישראל יש להם שורש באורייתא, וכאשר נתגלה שורשם באורייתא בתורת הח"ן, זה 'מעלה חן על לומדיה', כוונת הדבר – כאשר האדם לומד רק גופי תורה, אז אין גילוי של יעלת חן בעיקר, מתי מתגלה היעלת חן? כאשר הוא לומד סתרי תורה, אז מתגלה השורש שלו באורייתא השלם, שם האור שמתגלה באורייתא על גביו, עליו נאמר ש'מעלה חן על לומדיה', ובעומק, זאת ההגדרה שהבקשה מעלה את התפילה, כל תפילה ובקשה זה כשהאדם הוא היפך של חן-נח, הוא לא נח – יש לו חסרון. אם הוא נח הוא לא מתפלל ומבקש, הדוגמא הברורה היא שבת קודש שהוא זמן של מנוחה, אין בו בעיקר תפילה ובקשה, מתי יש תפילה ובקשה? בזמן שיש חסרון של מנוחה, אז כאשר האדם מתפלל ומבקש – חסר לו מנוחה, ומה החן גורם? החן מעלה אותו לשורשו ששם מנוחתו. זה נקרא יעלת חן, יעלת חן היא מעלה אותו לשורשו בחן של האורייתא, שם מקור מדרגתו. לפי זה נבין ברור, מציאות הדבר הוא שכל שורש תורת ליקוטי מוהר"ן בנויה על סוגית החן, דברי רבותינו כידוע – יש קו ימין, קו אמצע וקו שמאל. קו ימין נקרא חח"ן – חכמה, חסד, נצח. קו שמאל בג"ה – בינה, גבורה, הוד. קו אמצע, בכללות זה נקרא דת"י – דעת, תפארת ויסוד, יתר על כן – כתר, דעת, תפארת, יסוד ומלכות. קו ימין נקרא חח"ן, איפה עיקר מדרגת החן? יש בזה כמה שמועות בדברי המקובלים, אבל שמועה אחת יסודית – בקו ימין. יש מהלך שהיא נמצאת בקו ימין, יש מהלך שהיא נמצאת בקו אמצע, יש מהלך שהיא נמצאת בקו שמאל, עכשיו לסוגייתנו – המהלך שהיא נמצאת בקו ימין. חן זה ראשי תיבות חח"ן – חן, חכמה, חסד, נצח. ואם כן עיקר ההארה מחכמה עד נצח, לכן דייקא המימרא שנאמרה שאנכי ניצחתי ואנצח, זה גילוי של החן מהחכמה עד הנצח, המימרא היסודית שהוא אמר שראש השנה שלי עולה על הכל, כי סוגיית הסיפא של ראש השנה מסתיימת הרי בסוכות בבחינת דידן נצח, והוא מאיר את ההארה שלא צריך להמתין לסוכות אלא כבר דידן נצח בראש השנה, וכל זה היעלת חן שמתגלה, בעז"ה יתבאר לקמן ששורש החן יתגלה אצל יעקב ואצל יוסף בבחינת 'ויחן את פני העיר'

(בראשית, לג, יח) שהתגלה אצל יעקב אבינו ובבחינת יוסף מה שנאמר 'אשר חנן אלהים את עבדך' על כן ברכו יוסף בחן כמו שהוא אומר להלן אצל יוסף בראש השנה יצא יוסף מבית האסורים, אז נתגלה אצלו החן, ואז התגלה שאין צורך להמתין לסוכות של דידן נצח. והיתה מלחמה בין ישראל לאומות העולם, ושם הוא ניצח את אומות העולם ונעשה משנה למלך אצל פרעה, זה העומק שהראש השנה שלו עולה על כולם, כי כולם מתי זוכים בדיון? מי שזוכה? רק בסוכות דידן נצח, בארבעת המינים, אבל כאשר האדם זוכה למדרגה של ראש השנה בשלמות שהיא יעלת חן בראש השנה, אז כבר בראש השנה נתגלה מהחכמה עד מקום הנצח, זה הדין נצח דייקא בוודאות כמו שנתבאר. זו שלמות המדריגה של מדרגת הנצח - חכמה, חסד, נצח כמו שהוזכר. יוזכר להלן אם ירצה הבורא יתברך שמו מהלך של חן בקו אמצע ומהלך של חן בקו שמאל, אבל הזכרנו את מהלך החן בקו ימין כמו שנתבאר - זה בחינת דידן נצח, כל נ"ן צד"י ח"י"ת והנצח עצמו שהוא אותיות חן - חן צד"י, הרי שזה ברור שהגדרת הדבר שתורת החן מתפשטת עד מקום הנצח - חכמה, חסד, נצח - אבל במילה נצח עצמה, נמצאות אותיות החן כמו שנתבאר. ועיקר המדריגה הזו לכן 'ניצחתי ואנצח' בהבחנה שההארה של החן מגיעה עד שם. עכשיו לפי זה נבין את המשך הדברים - **כי איש הישראלי צריך תמיד להסתכל בהשכל של כל דבר ולקשר עצמו אל החכמה והשכל שיש בכל דבר**, זה גופא שורש החן שהזכרנו - ח"ן עוד הפעם ראשי תיבות - חכמה, חסד, נצח, מתחיל בחכמה ומגיע עד מקומו של נצח, לכן מה העבודה של איש הישראלי? איש הישראלי שהוא בבחינת יש, צריך לצרף את החן והחשיבות בבחינת איילת אהבים ויעלת חן - מעלה חן על לומדיה, מה העבודה שלו? צריך להסתכל בשכל שיש בכל דבר, ולקשר עצמו אל החכמה והשכל שיש בכל דבר, כדי שיאיר לו השכל שיש בכל דבר, להתקרב לה' יתברך על ידי אותו הדבר, איך הוא יתקרב אל השם על ידי אותו הדבר? השכל שנמצא בכל דבר מעלה אותו מהנצח לחסד, חסד בבחינת אהבה, על זה נאמר איילת אהבים, כלומר, זאת מדרגת אהבה כמו שדרשו רבותינו שמצד כך החן מתגלה בחסד, בפסוק הזה שהם הביאו 'איילת אהבים ויעלת חן', לשון של אהבה. ויתר על כן - יעלת חן היא מעלה אותו עד החכמה למעלה, לפי זה סדר הדברים מדוקדק מאוד, איש הישראלי צריך תמיד להסתכל בהשכל של כל דבר, איך הוא יכול להסתכל? הוא מתחיל מלמטה ממדרגת הנצח, ומאיר לו בקו ימין של החכמה-חסד-נצח מאיר לו לאורכו, והוא נמצא למטה ומסתכל ממקום הנצח אל החכמה שנמצא למעלה, ואז לקשר עצמו אל החכמה והשכל שיש בכל דבר, בשביל זה נעשה עליה, **כדי שיאיר לו השכל העליון שיש בכל דבר, להתקרב לה' יתברך על ידי אותו דבר, כי השכל הוא אור גדול, ומאיר לו בכל דרכיו**, בהדגשה - בכל דרכיו, עוד פעם, 'אשרי תמימי דרך ההולכים בתורת ה'", ואיפה מקום הדרך? במקום הרגליים, מקום הרגליים נקראים נצח והוד, הרי שהסוגיא שאנחנו עוסקים בה עכשיו היא סוגיית הנצח, זה נקרא 'ההולכים בתורת ה' להתקרב אל ה' יתברך על ידי אותו דבר, איך האדם מתקרב? בבחינת רגליים שהולכות ומתקרבות לדבר, כי השכל הוא אור גדול והוא לא מאיר רק במקומו שלו למעלה בחכמה, אלא הוא מאיר לו בכל דרכיו בסוד החח"ן, חכמה-חסד-נצח, הוא מאיר לו מהשורש העליון עד מקום הנצח **כמו שכתוב** (קהלת ח): **חכמת אדם תאיר פניו**. כלומר, החכמה לא נשארת רק בפנים, אלא היא מאירה גם כלפי חוץ, בבחינת 'חכמת אדם תאיר פניו', וכאשר היא מאירה פניו של אדם, בבחינת 'גלייה לדרעיה ונפל נהורא בבי מדרשא', ואז נעשה מציאות של הארה, ועל ידי כן יכולים לראות את הדרך אשר נלך, זה נקרא חכמת אדם תאיר פניו, להיכן הוא פונה? להיכן הוא הולך?

כידוע עד מאוד ספר **ליקוטי מוהר"ן** בנוי בתורת הבחינות, והיכן שורש הדבר? זה בדיוק כאן, פעם ראשונה שהוזכר 'בחינה', ולכן נעמוד על זה כאן, זה דייקא בתורה ראשונה כמו שנתבאר, כל בחינה זה נוטריקון 'בו חן', בו יש מציאות של חן, וכל בחינה היא הבחנה אם יש חן בדבר, וכיוון שיסוד כל ליקוטי מוהר"ן בנוי על הנו"ן ח"י"ת שהוזכר, לכן כל תורתו היא תורת הבחינות, כלומר, בכל דבר הוא מחפש את החן שבו, וכל בחינה ובחינה שהוא מזכיר זה גילוי החן שבו, איש הישראלי צריך להסתכל בהשכל של כל דבר ועל זה אם כן נתקיים בו איילת אהבים ויעלת חן, וכל ליקוטי מוהר"ן מה ההגדרה שלו? איש הישראלי שמתכל בהשכל של כל דבר, ומה מתגלה שם? איילת אהבים ויעלת חן, זה בחינה שהוא מגלה בכל דבר ודבר, כל דבר ודבר שמגלה בו מציאות של בחינה, מה הוא מגלה בו? את החן הגנוז בתוך אותם דברים. החן הגנוז בתוך אותם דברים הוא נקרא בחינת הדבר. וכאשר האדם עומד על בחינת הדבר, אז הדבר נושא חן בעיניו, ואם האדם ראה מימרא של דברי רבותינו, ולא מצאה חן בעיניו, כלומר שלא נגע בבחינה שבה, לכן הוא לא זכה שיתקיים בו איילת אהבים ויעלת חן כמו שהוזכר, לכן חוזרים ומדגישים - כל תורת ברסלב בנויה על מדרגת החן, ולפיכך היא בנויה על מהלך של בחינות, והגדרת הבחינה היא מציאת החן בפרטות שנמצאת בכל דבר ועל ידי כן הגעה לחן הכללי.

זה בחינת יעקב, כי יעקב זכה לבכורה שהוא ראשית, כמו שנתבאר, זה קו ימין חח"ן, חכמה-חסד-נצח, בחינת יעקב, כי יעקב בחינה לבכורה שהוא ראשית, **שהוא בחינת חכמה, כמו שכתוב ראשית חכמה. וזה בחינת יעקבני זה פעמיים ותרגום אונקלוס 'וחכמי'.** להבין ברור, בפשטות ויעקבני זה פעמיים, זה בלשון של עקב, 'ידו אוחזת בעקב עשו', זה היה פעם ראשונה שנאמר עקב, ויעקבני זה פעמיים לכאורה זה המשך של אותו מהלך של אוחזת בעקבו, אבל כאן בעומק בירור הדבר, באיזה עקב הוא אחז בשורש? אחז בהבחנה שמתפשט מהחכמה חסד ונצח למקום הרגליים והוא אחז בסוף הרגל

היא הנקראת עקב, לכן מה ההגדרה שהוא אחז בעקב? וחכמי. מאיזה דין הוא אחז בחכמי? כי כיוון שהוא ראה בכל דבר השכלה, אז כשהוא אחז בעקב מה הוא ראה? את השכל שבכל דבר, איפה הוא בפועל אחז? הוא אחז באמת בעקב, אין מקרא יוצא מידי פשוטו, ומהו ויעקבני זה פעמיים? איך הוא הגיע מיעקב שאחז בעקב עשו ליעקבני זה פעמיים שהוא אחז במדרגת החכמה? כי בכל דבר ראה יעקב אבינו את חלקי החכמה הנמצאים באותו הדבר, נמצא כשהוא אחז בעקב עשו במה הוא אחז שם? בפועל הוא אחז בעקב אבל בעומק מה הוא עשה? הוא הסתכל בשכל של אותו דבר והוא קישר עצמו אל החכמה והשכל שיש בכל דבר, אז מכח כך שהוא קישר את עצמו אל החכמה והשכל שיש בכל דבר, אז על אף שבפועל במה הוא אחז? בעקב. אבל בעומק במה הוא אחז? הוא אחז בחכמה, זה בדיוק מה שנאמר כאן - ותרגום אונקלוס: וחכמי, אז שניהם אמת - מכח אחיזתו בעקב וראיית השכל שבדבר - הוא עלה מהנצח לאיילת אהבים בבחינת חסד והוא עלה ליעלת חן שמעלה אותו למדרגת החכמה - זה שורש המדרגה העליונה, מצד כך כתוב בדברי רבותינו שהחכמה העליונה היא בבחינת אבא ואמא עלאין, בבחינת חיה ונשמה וכן ראשי תיבות - חיה נשמה, אבל זה גם ראשי תיבות - חיה נפש. מצד אחד זה נפש, המדרגה התחתונה שנמצאת למטה עקב ומכח כך הוא אחז בחיה העליונה ואז הוא עולה לחיה העליונה ומה הוא מגלה שם? חיבור של חיה ונשמה חכמה ובינה, המוחין שיש בכל דבר ודבר, שם שלמות המדרגה, בכללות - חכמה ובינה עילאים נקראים חכמה דכללות.

וזה בחינת שמש, כי השכל הוא מאיר לו בכל דרכיו כמו השמש, כל שמש נקראת שמש מלשון שהיא משומשת למשהו אחר, יש הבחנה שהיא נקראת חמה מלשון שהיא יוצרת את מציאות החימום, ויש מה שהיא נקראת שמש מלשון שהיא משמשת למשהו אחר, זה מה שנאמר כאן השכל מאיר לו בכל דרכיו כיוון שיש מה שהאדם לומד שכל לשם השכל עצמו, אבל כאן מה הוא לומד? הוא לומד שכל לצורך להאיר לו דרכיו, זה השכל מאיר לו בכל דרכיו כמו השמש, זה רק כתשמיש למשהו אחר. נחזור ונחדד - תורת ברסלב עסוקה בתורת החן כמו שנתבאר, החן בקו של חכמה-חסד-נצח, הנצח המתגלה הוא רגלי, החכמה מאירה דרך איך ללכת, ואיך החכמה מאירה דרך? היא לא חכמה עצמית, אלא היא חכמה שבאה מכח התמימות, 'מאין תמצא' מכח תמים, אשרי תמימי דרך ההולכים בתורת ה', על ידי כן מתגלה הנחל נובע מקור חכמה שהולך, ומתגלה תנועה שבדבר שבבחינת הנצח, השורש הוא החכמה, אבל לא חכמה מצד שכל כפשוטו אלא מצד המאין תמצא שבו, מכח התמימות, מתפשט באהבה - מתפשט בנצח ומגיע למקומו שלו, זו המדרגה שהוזכר כאן השתא, יתר על כן נראה את ההתפשטות היותר רחבה, **וזה בחינת (משלי ד) ואורח צדיקים כאור נגה הולך ואור עד נכון היום.** כלומר, שמדרגת צדיקים שהם הולכים עד נגה כידוע, נגה היא ממוצע בין קדושה לקליפה, ישנן ג' קליפות טמאות ויש נגה הממוצע ביניהם ולמעלה מכך יש את הקדושה, ואורח צדיקים - דרכם של צדיקים הוא כאור נגה הולך ואור עד נכון היום, כלומר, הם מאירים עד קליפת נגה לתתא, ונגה זה גימטריא - חן. הרי שברור כאן, עכשיו שלב נוסף, עד איפה החן מאיר, נגה - אורח צדיקים כאור נגה הולך ואור עד נכון היום, האור שבדבר שמאיר - להאיר את החן יותר למטה גם במקום הנגה, ההבחנה שזה מגיע לנצח זה עצם עצם הקו, אבל מכאן ואילך זה יורד גם למקום המלכות. מצד כך ישנה הבחנה הוא סיפא של הגילוי של הקו, אבל הרי, עיקר ההארה היא ביסוד לצורך השפעה למלכות, מצד ההבחנה הזאת אנחנו נראה - שיש חן ביסוד ויש חן שמגיע למלכות, אבל עוד פעם, איפה הקו של החן, יש קו של חן בימין, יש קו של חן באמצע, יש קו של חן בשמאל. קו של חן בשמאל זו בהבחנה שנאמר שהעקב ענווה, מדרגת ענווה אז מעלת חן, מי שהוא בבחינה של ענווה, לענווים יתן חן, הוא גם כן מתגלה בו חן, מצד כך מבואר במקובלים שהחן יורד לגבורה, זה קו שמאל של חן, יש מדרגת האמצע של החן, שזה עיקר מדרגת יעקב כפשוטו מצד נקודת האמצע, הוא לומד כאן עכשיו מכח קו ימין של החן, אבל הקו ימין של החן זה מקור ההשפעה, אבל לבסוף הוא מגיע לאמצע, יורד ביסוד ויורד למלכות - זה יהיה מהלך הדבר, המלכות כבר נוגעת במקום הנגה - זה החן שיוורד לתתא, נמצא שזה מתחיל מהכתר מכח 'מאין תמצא' - תמימות, מתפשט בחכמה - חסד - נצח ואז ה"א חסדים מתפשטים ויורדים עד היסוד, מתגלה חן ביסוד, ויורד למלכות, זה המהלך של התורה הזאת בדקדוק רב.

ואם כן, **וזה בחינת חי"ת, לשון חיות, כי החכמה והשכל הוא החיות של כל דבר, כמו שכתוב: החכמה תחיה וכו'.** אז החי"ת שמתגלה כאן זה החכמה, זה השורש שלה בחכמה, אבל היא מתפשטת בקו החסד, ויורדת למטה מכך לאחר מכן ליסוד שהוא חי עולמים שהוא בבחינת חי"ת. כאשר החי"ת נופל אז זה הופך להיות מציאות דקילקול, זה הופך להיות מחי"ת לחט"א, זה הופך להיות מציאות של חי"ת דקילקול - זה מהשורש של החי"ת, חי"ת דחי"ת, שנופל למקום קלילקול, אבל כשהחי"ת מתגלה מצד נקודת התיקון שבו, הוא לשון של חיות, אך מחמת שאור השכל גדול מאוד שהוא בבחינת חכמה עילאה אי אפשר לזכות אליו כי אם על ידי בחינת נו"ן ישנה הבחנה שנו"ן הוא בבחינת נ' שערי בינה שנמצא בבינה, וההבחנה התחתונה של נו"ן שהוא בחינת מלכות, כמו שכתוב 'לפני שמש ינון שמו'. ופרש רש"י: לשון מלכות.

עכשיו נחדד נקודה יסודית מאוד שתבאר עוד בהרחבה בתורת ליקוטי מוהר"ן, הגדרה שנתבאר אם כן שיש לנו שורש מהכתר בחינת 'מאין תמצא' תמימות, מתפשט בחכמה יורד בחסד, יורד בנצח, מגיע למקום היסוד ויורד למקום המלכות, כה"א חסדים שמגיעים מהחסד ועד היסוד, ומהיסוד מתפשטים במלכות. הגדר בצורת העבודה שמתגלה בליקוטי מוהר"ן זה צורה של עבודה לשוח עם הקב"ה, לכאורה לשוח עם הקב"ה כפשוטו - זה מלכות פה - תורה שבעל פה קרינן לה, וזה בחינת תפילה, אבל מיד בתורה ב' כתוב להדיא שמהי בחינת תפילה, נקודה יסודית מאוד, יתבאר מיד בתחילת תורה ב',

שאינן בספר דצניעותא (זהר תרומה, פרק ב') כי עיקר כלי זינו של משיח הוא התפילה, אז איזה תפילה? לכאורה צריך להיות תפילה של פה. לא – שהוא בחינת חוטם. כמו שכתוב (ישעיה מח): ותהילתי אחטם לך, זה מה שהוא מביא הרי את דברי הזהר הקדוש בספר דצניעותא שמנוקבא דפרדשקא משך רוחא דחיי למשיחא, בתורה ברסלב מתגלה בעומק שהדיבור של השיח של תפילה הוא בבחינת שיח של תפילה בחוטם, ואיפה השורש של הדברים בקצרה ממש? בלשון של קבלה הגדרת הדבר – באריך כידוע אין מלכות כפשוטו, המלכות היא חלק מהיסוד, אז שזה מתראה בפנים העליונות של הראש, אז אין פה גמור לעצמו אלא הוא נכלל בחוטם, והפה זה עתיק. ולכן הדיבור הוא בבחינת רוח שנמצא בחוטם, והפה שהוא עתיק בבחינת 'לא עת תפילה' 'בעתיקא תליא מילתא' שם זה פה ששותק, אז הדיבור שמתגלה בתורת ברסלב הוא דיבור של שיח שמתגלה מכח חוטם, נקודה יסודית מאוד. לכן זה מיד תורה ב' לאחר תורה א' 'כלי זינו של משיח' מלשון של שיחה ותפילה, אבל מאיזה בחינה, בחינה של חוטם. בהבחנה שעטרת היסוד כלולה ביסוד, כשזה מתגלה בפנים אז המלכות הכללית שהיא פה, היא לא מתגלה כמלכות של פה, אלא באיזה אופן היא מתגלה? היא מתגלה במדרגה של חוטם, ומצד כך – כל מלכות שמתגלה בתורת ברסלב, זה לא מלכות כפשוטו – זו מלכות שהיא חלק מהיסוד. לפיכך, בלשון קצרה מאוד, ההגדרה הפשוטה שזה נקרא משיח בן יוסף, שמשוח בן יוסף גילוי הוא עטרת היסוד, בדקות זאת הארה של צירוף משיח בן יוסף עם משיח בן דוד, אבל עיקר גילוי הוא בצד של משיח בן יוסף שאליו מצטרף משיח בן דוד.

'מחמת שאור השכל גדול מאוד, אי אפשר לזכות אליו כח אם על ידי בחינת נון, שהוא בחינת מלכות' אבל איזה בחינת מלכות זה? זאת לא מלכות כפשוטו, זאת מלכות דיסוד, זה עטרת היסוד, לכן זאת נקודה מאוד יסודית, כאשר בתורת ברסלב מדברים על לשוח עם הקב"ה, אז על איזה שיחה מדובר? לספר לקב"ה את כל מה שעבר עליו, את כל הקשיים – להתפלל ולבקש, להפוך כל תורה לתפילה וכן על זה הדרך, מה הגדרת הדבר? זו התנועה של הרוח של החוטם שבתפילה, בדקות מצד כך יש נקב ימין ונקב שמאל, אז אם בקבלה נקב ימין ונקב שמאל כהגדרה כוללת זה נקרא אור מקיף ואור פנימי, או שזה נקרא ישראל ויעקב, כאן בהגדרת הדבר זה הופך להיות בעטרת היסוד שהיא הנקב השמאלי, אבל מדגישים עכשיו את סדר העבודה שמתבאר בברסלב שהדיבור עם הקב"ה הוא באופן של פשיטות, אבל על מה מדברים? כל מה שעבר על האדם – זה תנועת הרוח שעברה עליו, כי זה דיבור לא של פה. זה דיבור של חוטם, תהילתי אחטם לך, מצד כך זו תנועה של רוח שמתגלה בדבר. ולפי זה עכשיו לענייננו, אי אפשר לזכות אליו כי אם על ידי בחינת נון שהוא בחינת מלכות כמו שכתוב 'לפני שמש ינון שמו' ופרש"י: לשון מלכות. אז הגדרת הדבר מה? כל נון"ן כידוע זה נקרא נונא דימא, נוני דימא זה הדגים בבחינת יוסף שהוא יסוד. הים עצמו הוא בבחינת מלכות, אבל הדגים עצמם מהם? הדגים הם בבחינת יסוד, ולפי זה – על איזה מלכות מדובר כאן? מדובר כאן על מלכות שמחוברת ביסוד, על המשנה למלך, על יוסף, לא על עצם המלכות כשלעצמה, בחינת החוטם, נוקבא דפרדשקא משך רוחא לחיי דמשיחא, אז מתגלה הרוח שמתגלה בחוטם של בחינת המשנה למלך על המלכות – אז הוא המדבר, ומצד ההבחנה הזו הנו"ן שעליה הוא מדבר כאן, זו לא נון"ן כפשוטו של מלכות, אלא זה נוני דימא, ונוני דימא הם בהבחנה שמצטרפים המלכות והיסוד אהדדי. ולכן גדר החן שמתגלה כאן בתורת ברסלב, שזה מגיע עד היסוד, והמלכות כלולה ביסוד בהדגשה, כמו שמתגלה באריך, כי בעתיק זה פה של שתיקה ולא פה של דיבור כמו שנתבאר, ובהבחנה הזו החן הוא בבחינת יורד ליסוד והמלכות כלולה עמו.

עכשיו נבין לפי זה הגדרה יסודית מאוד, הרי הוא מתחיל בחכמה למעלה, והוא הגיע עכשיו ליסוד ולמלכות, כידוע מאוד, בסוד אתב"ש הכתר מתחבר עם המלכות והחכמה עם היסוד, אז כמו שכתר וחכמה בשרשם הם אחד, בית ראשיות ששורשן אחד, הגילוי של זה באריך – שבראש שלו כמו שמבואר באריז"ל יש כתר ויש חכמה אבל הבינה ירדה לגרון שם זה אחדות של חכמה וכתר, זה השורש של תורת ברסלב. מדגישים, שהכתר והחכמה מחוברים אז גם היסוד והמלכות מחוברים, מה שמתבאר באריז"ל שהכתר והחכמה דאריך נמצאים ברישא ואין שם בינה, ויסוד ומלכות שמחוברים ואין לו מלכות גמורה אלא עטרת היסוד, זה אותו יסוד שיש לו שני קצוות, זה השורש של כל תורת ברסלב. בעומק השורש של זה הוא בחכמה דאריך, ויתר על כן בחכמה דעתיק, אבל לא משם התפילה, מצד כך מגלים את ההפכים בתורת ברסלב כמו שיתבאר בעז"ה להלן, אבל יסוד הדבר שנתבאר כאן בבחינת 'לפני שמש ינון שמו' מתגלה החכמה ומתגלה היסוד, וכמו שהחכמה והכתר הם אחד, איך החכמה והכתר הם אחד בתורת ברסלב? החכמה מאין תמצא מכח התמימות, הכתר הוא עצם התמימות. מתגלה חכמה מכח הכתר מכח תמימות אז התמימות הזאת היא נקודת החיבור של הכתר והחכמה בהדגשה, מצד כך גם היסוד והמלכות מצטרפים אהדדי, ולכן עיקר המלכות שהוא עוסק בה היא בבחינת מלכות דמשיח בן יוסף כמו שנתבאר, בהבחנה הזו אם כן, כמו שהוזכר **זוה בחינת לבנה** מה כוונת הדבר בחינת לבנה? אז יש לבנה כפשוטו שהיא מלכות ויש לבנה שהיא בבחינת פני משה כפני חמה, פני יהושע כפני לבנה, ויהושע הוא מזרעו של יוסף – זה הלבנה שהוא מדבר כאן, לא על הלבנה מצד מלכות כפשוטו, אלא לבנה בבחינת יהושע, **כי הלבנה אין לה אור מעצמה, כי אם מה שמקבלת מהשמש וזהו בחינת מלכות דלית לה מגרמא כלום אלא מה שמקבלת מן החי"ת, שהיא בחינת חכמה, בחינת שמש כנ"ל, ונעשה אור הלבנה כאור החמה.** אז עד כאן אם כן נתבאר בסיעתא דשמיא, שישנה הבחנה של חי"ת והבחנה של נון"ן, החי"ת זה שורש החכמה, והחי"ת עצמה נמצא בה המציאות של שורש החכמה בביטול שבה, מכח תמימות תמצא, והיא נמשכת עד מדרגת הנוני דימא.

עכשיו להבין ברור - בנוני דימא שמתגלה ביסוד - זה נקרא בן פורת יוסף בן פורת עלי עין, למעלה מן העין שאין העין שולטת בו - נוני דימא לא עוצמים מעולם את העיניים, זאת ההבחנה שתמיד עיני השכל פתוחים, זה נקרא איש הישראלי צריך תמיד להסתכל בהשכל, איך תמיד הוא מסתכל? הרי למעשה יש זמן של שינה - שבועה שלא אישן שלושה ימים מלקין אותו, אבל כיוון שהוא דבק במדרגת נוני דימא שהוא בבחינת 'הנה לא ינום ולא ישן שומר ישראל' אז הוא צריך תמיד להסתכל בהחכמה שנמצא בכל דבר, איך יכול להיות שהוא תמיד מסתכל בחכמה שנמצא בכל דבר? כי בחושך לכאורה אי אפשר לראות, תשובה לדבר - כיוון שמקור היניקה הוא לא מהסתכלות כפשוטו אלא מתמימות, תמימות דייקא, 'גם כי אשב בחושך ה' אור לי', זה העומק שצריך להסתכל בכל דבר.

הדברים עוד כמובן צריכים עוד הרחבה גדולה, אנחנו נמצאים ממש בתחילתה של סוגיא, אבל הגדרת הדבר כמו שנתבאר - כל יסודו של ליקוטי מוהר"ן בנוי על תורת החן, על זה נבנה כל מציאות החלקים, אמנם נתבאר כאן רק ראשית הדברים, אבל כשמבינים את מה שנאמר השתא, הרי שמונח כאן השורש להבנת כל הספר כולו.

- [\[ספר ליקוטי מוהר"ן\] 1](#)

Source: <https://bilvavi.net/shiur/א-תורה-001-ן-ן-מוהר-ן-ן-001-תורה-א>

Links

[1] <https://bilvavi.net/sefer.likutei.moharan>